

Quản lý giáo dục kỹ năng sống cho học sinh thông qua hoạt động trải nghiệm tại các trường tiểu học huyện Thanh Trì, thành phố Hà Nội

Nguyễn Hương Quỳnh*

*HVCH, Học viện Khoa học Xã hội

Received: 16/02/2024; Accepted: 26/02/2024; Published: 6/3/2024

Abstract: In general, the content and methods of education in schools today still have many limitations, especially at the primary education level. Therefore, it is necessary to research on managing life skills education through experiential activities according to the requirements of developing students' capacity and qualities to meet the 2018 General Education Program.

Recognizing the necessity, understanding the meaning and role of life skills education through experiential activities, developing students' abilities and qualities; in order to promote the advantages, overcome the above limitations, and find solutions to improve the quality and effectiveness of life skills education for primary school students in Thanh Tri district, Hanoi city. The article presents "Managing life skills education through experiential activities for students in primary schools in Thanh Tri district, Hanoi city"

Keywords: Management, education, life skills

1. Đặt vấn đề

Giáo dục phổ thông nước ta những năm qua đã được đổi mới về cả mục tiêu, nội dung và phương pháp giáo dục gắn với bốn trụ cột giáo dục của thế kỉ XXI. Đặc biệt, phát triển năng lực, phẩm chất của học sinh (HS) đã được đề cập trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018. Việc giáo dục kỹ năng sống (GDKNS) hiện nay đang được toàn xã hội quan tâm và đã được áp dụng khá phổ biến ở các trường học, đã đạt được nhiều thành tựu đáng kể; trong đó có các trường tiểu học ở Thành phố Hà Nội nói chung và các trường tiểu học huyện Thanh Trì nói riêng.

Đối với các trường tiểu học huyện Thanh Trì đã và đang thực hiện việc GDKNS theo đúng chương trình của Bộ GD&ĐT; kết hợp hoạt động ngoại khóa, dự án, giảng dạy theo chương trình Giáo dục năng lực. Tuy nhiên nhìn chung nội dung và phương pháp giáo dục trong các nhà trường hiện nay còn nhiều hạn chế đặc biệt là ở bậc GD tiểu học. Vì vậy rất cần thiết phải nghiên cứu về quản lý GDKNS thông qua hoạt động trải nghiệm (HĐT) theo yêu cầu phát triển năng lực và phẩm chất cho HS nhằm đáp ứng Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Nhận thức được sự cần thiết, hiểu được ý nghĩa, vai trò của công tác GDKNS thông qua HĐT, phát triển năng lực và phẩm chất cho HS cho học sinh; nhằm phát huy những ưu điểm, khắc phục những hạn chế tồn tại nêu trên, tìm ra giải pháp nâng cao chất lượng và hiệu quả GDKNS cho HS tiểu học huyện Thanh

Trì, thành phố Hà Nội. Bài báo trình bày về "**Quản lý GDKNS thông qua HĐT cho HS các trường tiểu học huyện Thanh Trì, thành phố Hà Nội**".

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm Quản lý giáo dục KNS thông qua HĐT cho học sinh tiểu học

Bản chất của quá trình quản lý hoạt động GD là sự tác động qua lại giữa chủ thể quản lý và đối tượng quản lý nhằm trao đổi thông tin, kiểm soát và điều khiển hoạt động của các cá nhân và các bộ phận, bảo đảm cho bộ máy tổ chức vận hành thông suốt, hoạt động GD đạt tới mục đích đã đề ra.

Do đó, quản lý giáo dục KNS thông qua HĐT là những tác động có mục đích, có kế hoạch của chủ thể QLGD đến toàn bộ hoạt động giáo dục KNS nhằm giúp HS nắm vững và điều khiển, điều chỉnh các hoạt động, nâng cao nhận thức, định hướng thái độ và rèn luyện hành vi ứng phó một cách chủ động, tích cực và phù hợp của HS với những tác động của môi trường tự nhiên và xã hội.

2.2. Biện pháp quản lý giáo dục kỹ năng sống thông qua hoạt động trải nghiệm cho học sinh các trường tiểu học huyện Thanh Trì, thành phố Hà Nội

2.2.1. Tăng cường nâng cao nhận thức cho CBQL và GV nhà trường về giáo dục KNS thông qua HĐT

Tuyên truyền đến toàn thể cán bộ, GV, nhân viên, HS và cha mẹ HS của nhà trường về chủ trương và tiêu chí nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện trong nhà trường nói riêng và của ngành giáo dục nói chung

trong giai đoạn hiện nay. Nội dung tuyên truyền chủ trọng đến mục đích tạo sự chuyển biến trong nhận thức của mọi người về tầm quan trọng của giáo dục KNS thông qua HĐTN. Nhận thức đúng sẽ tạo sự đồng thuận tham gia vào các hoạt động giáo dục KNS thông qua HĐTN.

Hiệu trưởng phải là người khơi dậy nhận thức, giáo dục tích cực trong các hoạt động giáo dục kỹ năng sống cho các em HS từ các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường, luôn quan tâm sâu sát hoạt động giáo dục, chỉ rõ vai trò, vị trí của việc giáo dục KNS thông qua HĐTN hiện nay là nhu cầu không chỉ cá nhân mà của toàn xã hội. Từ đó, người tiếp nhận giáo dục mới tự nguyện chấp nhận những yêu cầu của nhà giáo dục để từng bước lĩnh hội tri thức, rèn luyện kỹ năng, trang bị dần những kiến thức cần thiết phục vụ cuộc sống, ứng phó được với mọi thay đổi của xã hội, hòa nhập tốt với cộng đồng.

Về phía người thực hiện nhiệm vụ giáo dục phải có trách nhiệm giáo dục KNS thông qua HĐTN chính là giáo dục ra một thế hệ mới “vừa hồng vừa chuyên” đáp ứng yêu cầu mà xã hội đang mong muốn, giáo dục phải đặt tinh thần trách nhiệm cao lên hàng đầu, coi đây là một trong những nhiệm vụ trọng tâm trong giáo dục, từ đó có cái nhìn đúng đắn và giảng dạy với tinh thần trách nhiệm cao hơn. Đề công tác tuyên truyền đạt hiệu quả, nhằm nâng cao nhận thức của các thành phần tham gia GDKNS, người Hiệu trưởng nhà trường phải làm tốt các công việc sau đây:

- Triển khai kịp thời và đầy đủ các văn bản quy phạm pháp luật về chỉ đạo giáo dục KNS thông qua HĐTN trong nhà trường đến các thành phần tham gia vào quá trình giáo dục cả trong và ngoài nhà trường.

- Trang bị sách, tài liệu tham khảo liên quan tới giáo dục kỹ năng sống cho HS hiện nay.

- Giới thiệu các trang web về giáo dục KNS thông qua HĐTN đến từng đối tượng tham gia vào hoạt động giáo dục KNS thông qua HĐTN trong nhà trường.

- Có kế hoạch giúp đỡ các GV có năng lực hạn chế, chăm bồi dưỡng thường xuyên hơn các kỹ năng cần thiết trong giảng dạy cho GV nhà trường.

- Đối với CBQL: CBQL nhà trường cần nắm rõ chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách của Nhà nước về công tác giáo dục, như: mục tiêu giáo dục, đổi mới chương trình giáo dục về nội dung, phương pháp giảng dạy, đổi mới công tác quản lý, nhất là quản lý giáo dục KNS thông qua HĐTN trong nhà trường... các văn bản của Bộ Giáo dục, sở Giáo dục, phòng Giáo dục... Từ đó triển khai, tuyên truyền giáo dục cho các lực lượng trong và ngoài nhà trường về vai trò và tầm quan trọng của giáo dục KNS thông qua HĐTN đối

với trẻ em hiện nay, cụ thể hóa nội dung, chương trình, kế hoạch một cách khoa học và sáng tạo, áp dụng vào nhà trường tiểu học theo đặc thù riêng của đơn vị mình sao cho phù hợp.

- Đối với GV chủ nhiệm: GV chủ nhiệm phải nắm rõ mục tiêu đào tạo giáo dục HS về nhân cách, tri thức, văn hóa khoa học của HS, GV chủ nhiệm phải nắm rõ từng HS, theo dõi tâm tư nguyện vọng của các em, từ đó có hướng giáo dục, điều chỉnh các tiết giáo dục KNS thông qua HĐTN sao cho phù hợp với nhu cầu HS hiện nay.

- Đối với GV bộ môn: Tích hợp giáo dục KNS thông qua HĐTN trong các tiết giảng của mình, giúp cho nhà trường nâng cao nhận thức của HS, tinh thần trách nhiệm, khả năng tư duy sáng tạo, là người trực tiếp giảng dạy và hiểu rõ về nội dung chương trình từ đó kiến nghị, đề xuất ý kiến sao cho nội dung giảng dạy kỹ năng sống ngày càng phù hợp hơn, thiết thực hơn, gần gũi hơn trong cuộc sống hằng ngày của các em HS.

- Đối với cán bộ Tổng phụ trách Đội: phối hợp với các lực lượng trong và ngoài nhà trường: GV chủ nhiệm, GV bộ môn, phụ huynh HS, các tổ chức đoàn thể, tổ chức các chuyên đề về giáo dục KNS thông qua HĐTN một cách hiệu quả, sáng tạo, giáo dục cho HS ý thức trách nhiệm, tinh thần tự giác, tự nhận thức và khả năng tự bảo vệ bản thân, phát huy tính tích cực của HS trong quá trình quản lý, giảng dạy, sinh hoạt và học tập.

- Đối với các bậc cha mẹ HS: cha mẹ HS phải thấy được tầm quan trọng của việc giáo dục KNS thông qua HĐTN hiện nay là rất cần thiết, từ đó chung tay cùng nhà trường, phối hợp với GV chủ nhiệm, GV bộ môn giáo dục tốt cho HS nhất là những kỹ năng thực hành tại nhà như: dọn dẹp, lau chùi, giặt giũ... nhất là kỹ năng tự ý thức trong lao động và học tập.

Hiệu trưởng nhà trường phải có kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng, nâng cao chuyên môn cho GV trực tiếp giảng dạy kỹ năng sống trong nhà trường, bằng cách hợp đồng huấn luyện viên về huấn luyện cho đội ngũ GV nhà trường về kỹ năng sống, nhằm nâng cao năng lực GV trực tiếp đứng lớp, các GV sau khi được huấn luyện phải ra sức học tập trao đổi thêm kiến thức, phải nhiệt tình, hăng say trong giảng dạy, phải là tấm gương điển hình cho HS noi theo.

Hiệu trưởng nhà trường phải có kế hoạch kiểm tra, dự giờ GV giảng dạy KNS trong nhà trường, từ đó rút kinh nghiệm, phát huy tính tích cực của GV, song song đó phải có kế hoạch bồi dưỡng GV ở giai đoạn tiếp theo cho phù hợp với thực tế.

Hiện nay, hoạt động giáo dục KNS thông qua

HĐTN là một trong những công việc còn mới mẻ ở nhà trường. Vì thế, Hiệu trưởng nhà trường cần có những biện pháp đảm bảo tuyên truyền tới từng thành viên trong hội đồng sư phạm nhà trường và xác định rõ đây là một trong những nhiệm vụ trọng tâm trong giáo dục toàn diện của nhà trường, từ đó nêu cao tinh thần trách nhiệm mỗi cá nhân trong việc vận dụng tích hợp vào giảng dạy sao cho phù hợp và hiệu quả, phải đề ra tiêu chí thi đua khen thưởng cho các cá nhân, tập thể hoàn thành tốt nhiệm vụ, tạo không khí thi đua sôi nổi trong hội đồng sư phạm. Người Hiệu trưởng phải nâng cao hiệu quả hoạt động giáo dục KNS thông qua HĐTN trong nhà trường bằng nhiều hình thức:

- Tọa đàm về tầm quan trọng của hoạt động giáo dục KNS thông qua HĐTN trong trường tiểu học.
- Tuyên dương kịp thời những nhân tố có đóng góp tích cực trong hoạt động giáo dục kỹ năng sống.
- Nhân rộng mô hình hoạt động hiệu quả đến từng cá nhân trong hội đồng sư phạm nhà trường.
- Tạo điều kiện thuận lợi về vật chất, tinh thần cho GV tham gia giảng dạy kỹ năng sống.
- Thường xuyên kiểm tra, đôn đốc, nhắc nhở, tuyên dương những tập thể cá nhân kịp thời và hợp lý.

2.2.2. *Đổi mới công tác lập kế hoạch quản lý hoạt động giáo dục KNS thông qua HĐTN cho học sinh*

Tổ chức đánh giá và nghiên cứu tính khả thi của kế hoạch phát triển chương trình giáo dục.

Việc xây dựng và chỉ đạo thực hiện kế hoạch tổ chức giáo dục KNS thông qua HĐTN cần tập trung vào:

Nội dung giáo dục KNS thông qua HĐTN: Bên cạnh một số KNS theo chỉ đạo của Bộ giáo dục và Đào tạo nên bổ sung thêm giáo dục một số KNS cho phù hợp với sự phát triển của xã hội và hội nhập quốc tế, bao gồm: Kỹ năng tự phục vụ bản thân; Kỹ năng đạt mục tiêu; Kỹ năng thể hiện sự tự tin; Kỹ năng ứng phó với căng thẳng; Kỹ năng lắng nghe tích cực; Kỹ năng tìm kiếm và xử lý thông tin; Kỹ năng tìm kiếm sự hỗ trợ; Kỹ năng trình bày suy nghĩ ý tưởng; Kỹ năng quản lý thời gian hiệu quả; Kỹ năng kiểm soát cảm xúc; Kỹ năng tự nhận thức và đánh giá bản thân; Kỹ năng giao tiếp và ứng xử; Kỹ năng cảm thông chia sẻ; Kỹ năng ra quyết định và giải quyết vấn đề; Kỹ năng hợp tác; Kỹ năng tư duy phản biện và sáng tạo; Kỹ năng tự học.

Phương pháp dạy học KNS: Nên chuyển từ dạy học tiếp cận nội dung sang dạy học tiếp cận năng lực để HS có thể rèn luyện nhiều KNS hơn. Tăng cường sử dụng các phương pháp dạy học tích cực, giáo dục kĩ luật tích cực để nâng cao chất lượng dạy học và giáo dục, đặc biệt là giáo dục KNS thông qua HĐTN.

Hình thức tổ chức: Đa dạng, phong phú, thiết

thực. Nếu trước chỉ tích hợp, lồng ghép giáo dục KNS thông qua HĐTN thông qua hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp và công tác chủ nhiệm lớp, nay chú trọng tích hợp, lồng ghép giáo dục KNS thông qua HĐTN, HĐTN sáng tạo, và tư vấn tâm lý.

2.2.3. *Chỉ đạo thực hiện đa dạng nội dung giáo dục KNS thông qua các hình thức trải nghiệm cho học sinh tiểu học*

Tổ chức xây dựng kế hoạch thực hiện bài dạy có tích hợp giáo dục KNS thông qua HĐTN, chỉ đạo GV soạn bài, lên lớp, theo kế hoạch tích hợp đã đề ra, tích cực sử dụng nhiều phương pháp linh hoạt như phương pháp xây dựng tình huống, phương pháp đàm thoại, làm việc nhóm, thảo luận, trò chơi...

Tổ chức giờ dạy mẫu có tích hợp GDKNS; Lựa chọn những đồng chí GV có kỹ năng tổ chức hoạt động giáo dục KNS thông qua HĐTN đã được tham dự các chương trình tập huấn ở cấp trên, tổ chức giờ dạy mẫu sau đó đánh giá rút kinh nghiệm, tạo bước khởi đầu cho GV tiếp cận với hoạt động GDKNS. Sau đó triển khai thảo giảng cấp tổ nhóm, góp ý, đánh giá xếp loại và đề cử GV tham gia dạy cấp trường. Như vậy sẽ hình thành được thói quen trong các tổ, nhóm chuyên môn.

3. Kết luận

Các biện pháp đề xuất ở trên có mối quan hệ chặt chẽ, tương tác lẫn nhau trong một hệ thống hoàn chỉnh, mỗi biện pháp có vị trí, ưu thế riêng do vậy không nên coi nhẹ biện pháp nào. Để quản lí GDKNS cho HS thông qua HĐTN, Hiệu trưởng cần thực hiện đồng bộ các biện pháp mà tác giả đề xuất. Các biện pháp này giúp Hiệu trưởng quản lí khoa học nhiệm vụ GDKNS cho HS, phát huy sức mạnh của các lực lượng giáo dục trong và ngoài nhà trường vào việc tổ chức hoạt động, đảm bảo phong phú về hình thức, đa dạng về nội dung. Khi giải quyết nhiệm vụ quản lí của mình, tùy theo công việc, con người, hoàn cảnh, điều kiện, thời gian... người CBQL cần vận dụng linh hoạt, sáng tạo, phối hợp nhiều biện pháp, trong đó có những biện pháp trở thành cơ bản, trọng tâm.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ giáo dục và đào tạo (2020), *Điều lệ trường Tiểu học*, Thông tư số 28/2020/TT-BGDĐT ngày 04 tháng 9 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ GD&ĐT.
2. Nguyễn Quốc Chí, Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2005), *Những cơ sở khoa học về quản lý giáo dục*, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia, Hà Nội.
3. Nguyễn Thị Thu Hằng (2008) *Một số vấn đề về giáo dục KNS cho HS lớp 1,2, tạp chí Khoa học và Giáo dục*, tr. 15 - 17, 30
4. Đặng Vũ Hoạt, Hà Nhật Thăng (1998), *Tổ chức hoạt động giáo dục*, Nxb Giáo dục.